

PERE PORTABELLA, DE MITJANCER

Cine, política i danones

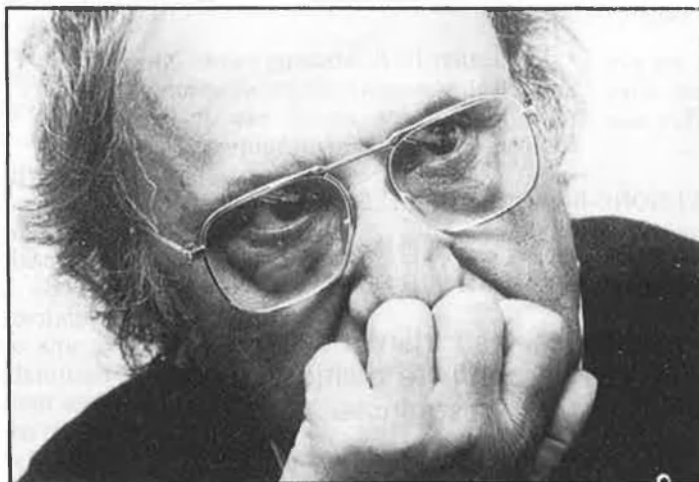
Pere Portabella i Ràfols va néixer a Figueres l'any 1929. De nen «pijo», interessat per les avantguardes artístiques, va passar «per decantació i per lògica» a les avantguardes polítiques. Hàbil estratega ha estat part important de totes les plataformes polítiques que es van fer i desfer en el temps del franquisme i «company de viatge» del PSUC. «Del seixanta al setanta tots ho vam ser, no hi havia ningú més». Els primers anys de la transició, Pere Portabella es va fer famós pels suquets de peix que ofería a uns quants convidats, no arribaven a la dotzena, al seu mas de Llofriu. En els seus inicis, els mòbils del suquet eren part del paper de moderador i mitjancer que Portabella ha jugat sempre. «Ara les coses han canviat, però un suquet amb els amics, encara que siguin molts més, sempre és un suquet».

Des de la mort del seu pare, l'any 81, Portabella, encara que es reconeix un empresari incompetent, és propietari, juntament amb els seus germans, de Danone i d'un grapat d'accions d'altres empreses. A banda del Portabella polític, empresari i home de món, la professió que ell reivindica com a seva és la de professional del cinema. Primer, com a productor i, després, com a realitzador i guionista. Les seves pel·lícules han estat sempre motiu de polèmiques i d'opinions creuades entre la crítica, però mai se li ha negat ser un dels principals representants de l'anomenada escola de Barcelona. Empordanès fins a la al moll de l'os i veí de Josep Pla a Llofriu, es glorieja d'haver aconseguit no conèixer l'escriptor de Palafrugell. «Era el típic català, gracieta i pesat».

Polític, home de món, empresari i cineasta, Pere Portabella mai no ha abandonat el primer pla: ara com a component de la comissió política de la federació «Iniciativa per Catalunya» que han pactat el PSC, el PSUC i l'Entesa dels Catalans i com un dels deu membres de la junta de fundadors del

Portabella empresari, amo d'un important paquet d'accions de Danone;
Portabella polític, independent i d'esquerres;
Portabella cineasta, banderer de les avantguardes artístiques.

A. Pera

«A la Modelo els meus companys em van triar com a delegat».

Diari de Barcelona.

—¿Que li sembla la nova imatge de l'Avui?

—Encara no l'he vist. L'altre dia em va trucar el Cahner i em va dir «¡Compra'l, noi!; ara, amb la nova imatge, ja veuràs». I, la veritat, tinc ganes de comprar-lo per veure els canvis que s'han fet. Si amb la sortida del «Brusi» hem aconseguit millorar l'Avui, ja és molt, i és que no podíem anar pel món amb aquell diari...

—¿S'assemblarà tant com es comenta al diari El País, El Brusi?

—Home, seguirà la línia d'El País. El que és segur es que serà un diari independent —i quan dic independent, no vol dir que hagi de ser un diari escèptic—, i d'esquerres.

—Com vostè: independent, i d'esquerres.

—Em penso que el compromís polític és imprescindible. Primer, perquè et permet una comprensió molt sana de tot el que està mes enllà del teu món

domèstic; segon, perquè, els problemes personals es relativitzen, et tornes més solidari, i a més, perquè t'has de relacionar amb persones a les quals mai no hauries conegut. Crec que el compromís polític, la política, és una forma de comunicació apassionant. En aquest sentit, el meu compromís polític sempre ha estat molt coherent. Jo sóc un home d'esquerres. I sóc independent perquè era necessari que no milités enlloc per poder fer el paper que m'ha tocat fer.

—¿Es refereix al seu paper com a moderador?

—Sí, des de l'any 1966 fins que va morir Franco he estat moderant plataformes. L'any 1966 es va constituir la Taula Redona, que va ser la primera plataforma política on demòcrats, cristians, comunistes i nacionalistes van seure junts després de la guerra civil i em van demanar que en fes de moderador...

—I, anys més tard, al 72, va fer el mateix paper en l'Assemblea de Catalunya, el primer organisme unitari de totes les forces polítiques, en temps del franquisme des de les mil famílies comunistes fins als liberals de Trias Fargas...

—Passant per la dreta democràtica, Esquerra Republicana de Catalunya, l'MSC, en Roca i Junyent i a més, tota mena d'associacions esportives, cíviques i representants de comarques... Aconseguir això en aquell temps va ser realment molt fort. Tot era il·legal, tot s'havia de fer en la clandestinitat i, tot i així, la comissió permanent la integràvem de cent trenta a cent quaranta persones.

—De les quals, cent tretze van anar a parar a la presó. I, a la Model, va tornar a fer de moderador, d'intermediari, entre la direcció i els detinguts.

—Sí, els meus companys van demanar-me que actués com a delegat, i la veritat és que potser per la meua pinta de «pijo», perquè sé com moure'm, per la meua educació, al director, epidèrmicament, li va ser més fàcil dialogar amb mi que segurament li

DOZIF-PCS / ABBECCI

hauria estat fer-ho amb un paio d'extracció obrera o amb un comunista fetrotge. Vaig aconseguir que la tercera planta fos tota per a nosaltres, que a les cel·les la gent es pogués ajuntar per afinitats, que tinguéssim el nostre propi servei de distribució del correu i altres petites coses que a la presó són molt importants.

Aconseguir tot això també va ser pel fet que allí dins, menys el Pujol, hi era tothom, i no es podien passar massa. Finalment, ens van donar la llibertat condicional i van obrir un procés que no s'ha arribat a celebrar mai perquè, poc després, al 75, va morir el dictador.

—Mort Franco, l'any 1977 vostè va ser elegit senador per Girona i va participar activament en la redacció de la Constitució espanyola. Sense la seva habilitat de manobra, la pena de mort no s'hauria eliminat del text constitucional. ¿Com s'ho va fer?

—Més que jo mateix, va ser l'Entesa dels Catalans qui ho va aconseguir, encara que jo vaig fer, com sempre, diguem-ne, de moderador. Quan s'havia de votar sobre aquest punt, tant UCD com el senador per designació reial, l'almirall Gamboa, havien decidit votar a favor del manteniment de

la pena de mort, mentre que el PSOE i l'Entesa votaríem en contra. El PSOE, segur que ell no seria minoria, no va intentar cap maniobra. Llavors, vaig anar a veure Jiménez Blanco, senador per UCD i li vaig dir que Gamboa, finalment, havia decidit votar a favor del no, com nosaltres. Era mentida, és clar, però el vaig convèncer que si Gamboa, que era el més reaccionari, votava no a la pena capital, UCD quedaria molt malament davant l'opinió pública. Prèviament, havia parlat amb Gamboa dient-li el mateix: que UCD pensava votar a favor de la supressió de la pena de mort. I, tot això, quan faltaven escassos minuts per començar amb la votació. Total, que PSOE i Entesa, com era previst, votem no. UCD també, pensant que Gamboa faria el mateix, i Gamboa, que pensava votar igual que UCD, votà també el no. I els del PSOE no van entendre res. Finalment, quan ja marxàvem del Senat, l'almirall Gamboa se m'acosta i em diu: «Portabella, tenco que reconocer que me ha metido un gol».

—Des de l'any 77, que va ser elegit senador, fins el 83, la política ha estat la seva professió. ¿Ja se n'ha cansat?

—No me n'he cansat ni me'n cansaré mai. El que passa és que ara no

tinc cap responsabilitat política, i em vull dedicar a la meua professió. Jo sóc un professional del cinema.

—Però vostè forma part, com a independent, de la comissió política de la Federació «Iniciativa per a Catalunya» que ha pactat el PSUC, el PCC i l'Entesa, per participar conjuntament en les autonòmiques del 88.

—En aquest pacte, hi sóc perquè sempre he estat amb l'esquerra, i al mateix temps sempre he estat i estaré disponible per a qualsevol iniciativa que sigui profundament democràtica, oberta i d'esquerres, com és el cas del pacte que no fa gaire s'ha aprovat.

—¿Creu que el Rafael Ribó és la persona idònia per encapçalar una iniciativa d'aquestes característiques?

—Sí. Jo crec que el Rafael Ribó és l'home adequat. És un home preparat, culte. Les dificultats que en aquests moments travessa el PSUC no es poden atribuir a ningú. El problema és trobar la manera d'adaptar el comunisme al món occidental en què estem vivint.

—Abans deia que ara recuperarà la seva professió de cineasta...

—Sí, he acabat un guió amb el Carles Santos i estic preparant la producció per rodar-la enguany.

**JUNTA MUNICIPAL
ABASTOS**

**PROJECTE JOVE
ABASTOS 81**

ACTIVITATS DE TEMPS LLURE
EN ELS INSTITUTS

PROXIMAMENT: *El ludobus
d'Abastos al teu abast*

INFORMATE-SE:
JUNTA MUNICIPAL
DE ABASTOS
C/ Alberic, n.º 18
Tel. 326 84 73

AYUNTAMENT DE VALÈNCIA

DISTRIBUEIX:
SENDRA:
Tel. 366 45 85 - València
LA TIERRA:
Tel. 12 15 77 - Alacant
LATINOAMERICANA:
Tel. 318 87 99 - Barcelona

En aquest llibre el fenomen lingüístic es contempla no sols com un objectiu d'anàlisi sinó també com una realitat que urgeix d'ésser transformada (...) Un llibre així és el que m'hauria agradat de fer en aquesta precisa circumstància nostra.

Vicent Pitarch

—Però, abans que guionista i realitzador, ha estat productor de pel·lícules com *Los Golfos*, de Saura, i *Viridiana*, de Buñuel. ¿Quina va ser la seva relació amb Buñuel?

—Va ser entranyable. Ens vam conèixer el 60, a Canes. Ell no havia es-

—Em va semblar divertit que interpretessin personatges que estaven fets exactament a la seva mida. No em diguis que en Francesc Vicens no té pinta d'enterramorts; és clavat. Doncs, en Vicens va sortir d'enterramorts. En Gimferrer té la pinta del que mai no

les coses, però quan la història s'acaba, me'n canso.

—Diuen que amb les dones fa igual. Que es un gran seductor, però que es cansa molt aviat de les seves conquistes.

—¿Tu amb els homes no ho fas? El que diuen, no ho sé, però potser sí que és cert. Elles ho deuen agrair molt també quan em perden de vista.

—¿Li porta bons records el nom de Lucia Bosé?

—Molt bons records.

—Tinc entès que va ser molt sonat en la seva època, perquè ella encara era casada amb el Luis Miguel Domínguez.

—Sí que va ser sonat, va estar bé. La Lucia es una persona encantadora. Ara fa anys que no la veig ni a ella ni al Miguelito, el seu fill...

—¿És cert que és un gran ballari? M'han dit que ho feia molt millor que en Gene Kelly. Que el Gene Kelly es movia massa i que, vostè, sense moure's d'una rajola, bellugava el cos d'una manera fantàstica.

—Això, ho diuen els amics, per fer conya. Va haver-hi una època en què en Brossa feia números poètics, en Tàpies, accions teatrals, i jo feia paròdies del que eren els musicals de l'època, i com que possiblement tinc sentit del ritme... però, vaja, no t'ho creguis massa, tot això, encara que a la meua filla li he ensenyat a ballar el *rock and roll*. I amb l'única persona que balla bé el *rock and roll* és amb mi, perquè els nanos de la seva edat son un autèntic desastre.

—Parlant de desastres... Vostè ha repetit moltes vegades que com a empresari és un autèntic desastre.

—És cert. Sóc nefast. Jo, per patrimoni familiar, tinc accions de Danone i d'altres empreses, però a mi ningú de la família no em ve a demanar cap consell.

—¿És cert que als anys 50 va muntar, amb un germà seu, una fàbrica d'envasos de recuperació?

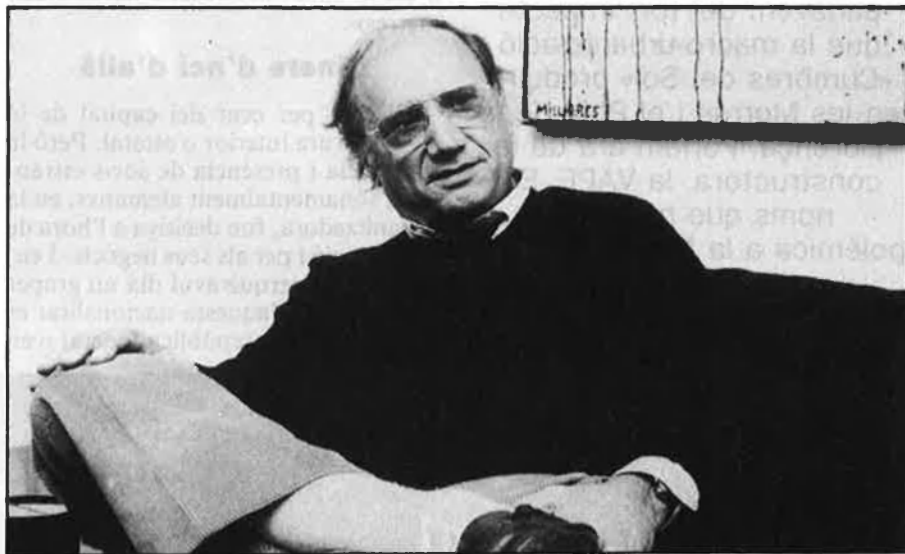
—Sí, amb un germà meu que és mort...

—¿I que la seva relació amb els treballadors era més aviat distant?

—En el funcionament de les empreses hi ha sempre una distribució i, abans més que ara, jeràrquica i paternalista. Una empresa és una empresa, i hi ha unes normes que fan que funcionin.

—Père Portabella: polític, intel·lectual, buròcrata, home de món... ¿Amb quin es queda?

—El primer, el segon i el tercer poden perfectament conviure junts. De buròcrata, no en tinc res. □

«El polític, l'intel·lectual i l'home de món poden perfectament conviure junts. De buròcrata, no en tinc res».

tat a Espanya des del 39 i el vaig convèncer que vingués a passar uns mesos aquí. Ho va fer i, quan tornava a Mèxic, li vaig proposar fer una pel·lícula a Espanya. Des de Mèxic, em va escriure acceptant i va sortir *Viridiana*. La meua relació amb en Buñuel no va ser només professional. Per a mi, va significar retrobar tot un personatge que vivia a l'exili i que significava molt, ja que els meus començaments no van ser en les avantguardes polítiques, sinó en les artístiques, i Buñuel llavors ja era un mite.

—Quan parla de les avantguardes artístiques de l'època, ¿es refereix a la seva relació amb Dau al Set?

—Sí, encara que jo era només un espectador de Dau al Set. Tots ells eren veïns meus: el Tàpies vivia al costat de casa; en Cuixart, una mica més avall; en Brossa, al darrere...

—I precisament amb en Brossa vostè va fer la seva primera pel·lícula com a director.

—Amb en Brossa i en Carles Santos vam fer el guió de *No compteu amb els dits*, i d'altres pel·lícules que van tenir molt bona acollida crítica, però va ser un desastre comercialment parlant.

—Una de les lloances que els crítics fan de les seves pel·lícules és que va tenir l'encert d'utilitzar persones que no eren actors, com en Francesc Vicens o en Tàpies o l'ara acadèmic de la llengua, Pere Gimferrer.

entén res; doncs, el feia sortir d'un cotxe i mirar. L'espectador ja veia que aquell tio no entenia res. I, a en Tàpies, que és molt teatral, el vaig fer jugar una partida de cartes amb l'Antonio Saura.

—Per a Joan Brossa, són pel·lícules inacabades.

—Per a ell, sí que ho són, però el qui fa la pel·lícula sóc jo, i jo les dono per acabades.

—¿Per això van deixar de treballar junts?

—El Brossa és un home de suport literari i jo sóc un home de cinema. Potser sí que, a les pel·lícules, els falta aquest component literari que reivindicava en Brossa. El que és cert és que va arribar un moment en què a mi em destorbava aquest component literari, al mateix temps que a ell tampoc no li devia funcionar la meua autonomia com a cineasta.

—Però en Brossa del que es queixa és que són inacabades perquè, vostè, quan les començava, s'hi entusiasma-va i, al poc de temps, se'n cansava.

—Les coses s'acaben quan es donen per acabades. A més, l'única pel·lícula espanyola que hi ha al Museu d'Art Modern de Nova York la vaig fer deslligat d'en Brossa, amb en Carles Santos. Per alguna cosa deu ser. I, en contra del que diuen, si per a una pel·lícula fa falta un mes de muntatge, jo n'estic tres. Les deixo vuit dies, les torno a agafar... sóc molt obsessiu amb